

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषद्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ - ୧)

108 Upanishad (Part – 1)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ୍ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩୫ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩୫ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩୫ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ୟୋଗଚୂଡ଼ାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ୟୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ୟୋଗଶିଖା, ୟୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂକ୍ଷ୍ମ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃଦୟୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Principal Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

କୌଷୀତକି ଉପନିଷଦ

(Kaushitakibrahmanopanishat / Kaushitaki Upanishada)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ସତ୍ତ୍ୱୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ତରଣୀସେନ ମେହେର

ବଲାଙ୍ଗୀର, ଓଡ଼ିଶା,

mehertaranisen1@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଓମ ପ୍ରକାଶ ସତ୍ତଙ୍ଗୀ

ମଧ୍ୟାଞ୍ଚଳୀ, ଶ୍ରୀବଳଦେବଜୀୟୁ,

କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

opsarangi@gmail.com

କୌଷୀତକିତ୍ରାହ୍ନଶୋପନିଷଦ୍/ କୌଷୀତକି ଉପନିଷଦ୍

॥ ଅଥ କୌଷୀତକିତ୍ରାହ୍ନଶୋପନିଷଦ୍ ॥

ଶ୍ରୀମକୌଷୀତକୀବିଦ୍ୟାବେଦ୍ୟପ୍ରଜ୍ଞାପରାକ୍ଷରମ୍ ।

ପ୍ରତିୟୋଗିବିନିର୍ମୁକ୍ତବ୍ରହ୍ମମାତ୍ରଂ ବିଚିନ୍ତୟେ ॥

ଓଁ ବାହ୍ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ମନୋ ମେ ବାଚି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମ୍ ।

ଆବିରାବିର୍ମୟୋଽତୁର୍ବେଦସାମସ୍ରାଣୀରତଂ ମା ମା ହିଂସୀରନେନାଧୀତେନାହୋରାତ୍ରାହଂବସାମ୍ୟଗ୍ନ
ଇଳା ନମ ଇଳା ନମ ରକ୍ଷିତ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରକୃତ୍-ଦ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରପତିତ୍ୟୋ ନମୋ ବୋଽସ୍ତୁ ଦେବେଭ୍ୟଃ ଶିବା
ନଃ ଶଂତମା ଭବ ସୁମୂଳୀକା ସରସ୍ୱତୀ ମା ତେ ବ୍ୟୋମ ସଂହୃଣି ।

ଅଦବ୍ଧଂ ମନ ଇଷିରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ଦୀକ୍ଷେ ମା ମା ହିଂସୀଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଚିତ୍ରୋ ହ ବୈ ଗାର୍ଗ୍ୟାୟଶିର୍ଯ୍ୟମାଣ ଆରୁଣିଂ ବତ୍ରେ ସ ହ ପୁତ୍ରଂ ଶ୍ୱେତକେତୁଂ ପ୍ରଜିଘାୟ ଯାଜୟେତି
ତଂ ହାସୀନଂ ପପ୍ରୁକ୍ଷ ଗୌତମସ୍ୟ ପୁତ୍ରାସ୍ତି ସଂବୃତଂ ଲୋକେ ଯସ୍ମିନ୍ନା ଧାସ୍ୟସ୍ୟନ୍ୟମୁତାହୋ ବାଘ୍ନା
ତସ୍ୟ ଲୋକେ ଧାସ୍ୟସୀତି ।

ସ ହୋବାଚ ନାହମେତଦ୍ୱେଦ ହତ୍ତାଚାର୍ଯ୍ୟଂ ପୃଚ୍ଛାନୀତି ।

ସ ହ ପିତରମାସାଦ୍ୟ ପପ୍ରୁକ୍ଷେତୀତି ମାଂପ୍ରାକ୍ଷୀକ୍ଷଥଂ ପ୍ରତିବ୍ରବାଣୀତି ।

ସ ହୋବାଚାହମପ୍ୟେତନ୍ନ ବେଦ ସଦସ୍ୟେବ ବୟଂ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟମଧୀତ୍ୟ ହରାମହେ ଯନ୍ନଃ ପରେ
ଦଦତ୍ୟେହ୍ୟତ୍ୱୌ ଗମିଷ୍ୟାବ ଇତି ।

ସ ହ ସମିପ୍ରାଣିଶ୍ଚିତ୍ରଂ ଗାର୍ଗ୍ୟାୟଶିଂ ପ୍ରତିଚକ୍ରମ ଉପାୟାନୀତି ।

ତଂ ହୋବାଚ ବ୍ରହ୍ମାର୍ଯୋଽସି ଗୌତମ ଯୋ ନ ମାନମୁପାଗା ଏହି ବ୍ୟେବ ତ୍ୱା ଜ୍ଞପୟିଷ୍ୟାମୀତି ॥ ୧॥

ସ ହୋବାଚ ଯେ ବୈ କେ ଚାସ୍ଥାଲ୍ଲୋକାତ୍-ପ୍ରୟନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରମସମେବ ତେ ସର୍ବେ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ।
 ତେଷାଂ ପ୍ରାଣୈଃ ପୂର୍ବପକ୍ଷ ଆପ୍ୟାୟତେ ତାନପରପକ୍ଷେ ନ ପ୍ରଜନୟତି ।
 ଏତଦ୍ୱୈ ସ୍ୱର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ଦ୍ୱାରଂ ଯଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ତଂ ଯଃ ପ୍ରତ୍ୟାହ ତମତିସ୍ତୃଜତେଽଥ ଯ ଏନଂ ନ
 ପ୍ରତ୍ୟାହ ତମିହ ବୃଷ୍ଟିର୍ଭୂତ୍ୱା ବର୍ଷତି ସ ଇହ କୀଟୋ ବା ପତଙ୍ଗୋ ବା ଶକୁନିର୍ବା ଶାଦୂର୍ଲୋ ବା ସିଂହୋ
 ବା ମନ୍ତ୍ରୋ ବା ପରଶ୍ୱା ବା ପୁରୁଷୋ ବାଃନୋ ବୈତେଷୁ ସ୍ଥାନେଷୁ ପ୍ରତ୍ୟାଜାୟତେ
 ଯଥାକର୍ମ ଯଥାବିଦ୍ୟମ୍ ।

ତମାଗତଂ ପୃଚ୍ଛତି କୋଂସୀତି ତଂ ପ୍ରତିବ୍ରୁୟାଦ୍ବିଚକ୍ଷଣାଦୃତବୋ ରେତ ଆତ୍ମତଂ
 ପଞ୍ଚଦଶାତ୍-ପ୍ରସୂତାପ୍ତିତ୍ୟବତସ୍ତନ୍ନା ପୁଂସି କର୍ତ୍ତର୍ଯ୍ୟେରୟଧୁମ୍ ।
 ପୁଂସା କର୍ତ୍ତା ମାତରିମା ନିଷିକ୍ତ ସ ଜାୟ ଉପଜାୟମାନୋ ଦ୍ୱାଦଶତ୍ରୟୋଦଶ ଉପମାସୋ
 ଦ୍ୱାଦଶତ୍ରୟୋଦଶେନ ପିତ୍ରାସଂ ତଦ୍ୱିଦେ ପ୍ରତିତଦ୍ୱିଦେଂହଂ ତନ୍ନ ଋତବୋ ଅମର୍ତ୍ୟବ ଆଭରଧୁମ୍ ।
 ତେନ ସତ୍ୟେନ ତେନ ତପସା ଋତୁରସ୍ଥ୍ୟାର୍ତବୋଂସ୍ତୁ କୋଂସ୍ତୁ ତୁମସ୍ତୀତି ତମତିସ୍ତୃଜତେ ॥ ୨॥

ସ ଏତଂ ଦେବୟାନଂ ପଞ୍ଚାନମାପଦ୍ୟାଗ୍ନିଲୋକମାଗଚ୍ଛତି ସ ବାୟୁଲୋକଂ ସ ଆଦିତ୍ୟଲୋକଂ ସ
 ବରୁଣଲୋକଂ ସ ଇନ୍ଦ୍ରଲୋକଂ ସ ପ୍ରଜାପତିଲୋକଂ ସ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ
 ବ୍ରହ୍ମଲୋକସ୍ୟ ଆରୋ ହୃଦୋ ମୁହୂର୍ତ୍ତା ଯେଷ୍ଟିହା ବିଜରା ନଦୀଲ୍ୟୋ ବୃକ୍ଷଃ ସାଲଜ୍ୟଂ
 ସଂସ୍ଥାନମପରାଜିତମାୟତନମିନ୍ଦ୍ରପ୍ରଜାପତୀ ଦ୍ୱାରଗୋପୌ ।
 ବିଭୁପ୍ରମିତଂ ବିଚକ୍ଷଣାଃଽସନ୍ଧ୍ୟମିତୈଜାଃ ପ୍ରୟଙ୍କଃ ପ୍ରିୟା ଚ ମାନସୀ ପ୍ରତିରୂପା ଚ ଚାକ୍ଷୁଷୀ
 ପୁଷ୍ପାଶ୍ୟାବୟତୌ ବୈ ଚ ଜଗାନ୍ୟମ୍ବାଶ୍ଟାମ୍ବାବୟବୀଶ୍ଟାୟୁରସଃ ।
 ଅମ୍ବୟା ନଦ୍ୟସ୍ତମିତ୍ସୁଂବିଦାଗଚ୍ଛତି ତଂ ବ୍ରହ୍ମାହାଭିଧାବତ ମମ ଯଶସା ବିଜରାଂ ବା ଅୟଂ ନଦୀଂ
 ପ୍ରାପନ୍ ବା ଅୟଂ ଜରୟିଷ୍ୟତୀତି ॥ ୩॥

ତଂ ପଞ୍ଚ ଶତାନ୍ୟୟୁରସାଂ ପ୍ରତିୟନ୍ତି ଶତଂ ବୃକ୍ଷହସ୍ତାଃ ଶତଂ ବାସୋହସ୍ତାଃ ଶତଂ ଫଲହସ୍ତାଃ
 ଶତମାଞ୍ଜିନହସ୍ତାଃ ଶତଂ ମାଲ୍ୟହସ୍ତାସ୍ତଂ ବ୍ରହ୍ମାଲଂକାରେଶାଲଂକୁର୍ବନ୍ତି ସ ବ୍ରହ୍ମାଲଂକାରେଶାଲଂକୃତୋ
 ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମାଭିପ୍ରେତି ସ ଆଗଚ୍ଛତ୍ୟାରଂ ହୃଦଂ ତଂ ମନପ୍ରାଂତ୍ୟେତି ।

ତମିତ୍ବା ସଂପ୍ରତିବିଦୋ ମଜ୍ଜନ୍ତି ସ ଆଗଚ୍ଛତି ମୁହୂର୍ତ୍ତାନ୍ୟଷ୍ଟିହାଂସ୍ତେଃସ୍ଥାଦପଦ୍ରବନ୍ତି
ସ ଆଗଚ୍ଛତି ବିଜରାଂ ନଦୀଂ ତାଂ ମନସ୍ତୈବାତ୍ୟେତି ।

ତସ୍ମିନ୍ନୁତଦୁଷ୍ଣତେ ଧୁନ୍ନୁତେ ।

ତସ୍ୟ ପ୍ରିୟା ଜ୍ଞାତୟଃ ସୁକୃତମୁପୟନ୍ତ୍ୟାପ୍ରିୟା ଦୁଷ୍ଣତଂ ତଦ୍ୟଥା ରଥେନ ଧାବୟନ୍ନଥଚକ୍ରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷତ
ଏବମହୋରାତ୍ରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷତ ଏବଂ ସୁକୃତଦୁଷ୍ଣତେ ସର୍ବାଣି ଚ ଦୃଂଦ୍ବାନି ସ ଏଷ ବିସୁକୃତୋ
ବିଦୁଷ୍ଣତୋ ବ୍ରହ୍ମ ବିଦ୍ବାନ୍-ବ୍ରହ୍ମେବାଭିପ୍ରେତି ।। ୪ ।।

ସ ଆଗଚ୍ଛତୀଲ୍ୟଂ ବୃକ୍ଷଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମଗନ୍ଧଃ ପ୍ରବିଶତି ସ ଆଗଚ୍ଛତି ସାଲଜ୍ୟଂ ସଂସ୍ଥାନଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମରସଃ
ପ୍ରବିଶତି ସ ଆଗଚ୍ଛତ୍ୟପରାଜିତମାୟତନଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମତେଜଃ ପ୍ରବିଶତି ସ ଆଗଚ୍ଛତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରଜାପତୀ ଦ୍ବାରଗୋପୌ ତାବସ୍ଥାଦପଦ୍ରବତଃ ସ ଆଗଚ୍ଛତି ବିଭୁପ୍ରମିତଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମତେଜଃ ପ୍ରବିଶତି
ସ ଆଗଚ୍ଛତି ବିଚକ୍ଷଣାମାସନୀଂ ବୃହଦ୍ରଥଂତରେ ସାମନୀ ପୂର୍ବୌ ପାଦୌ ଶୈ୍ୟତନୌଧସେ ଚାପରୌ
ବୈରୂପବୈରାଜେ ଅନୁଚ୍ୟତେ ଶାକ୍ବରରୈବତେ ତିରଶ୍ଚୀ ସା ପ୍ରଜ୍ଞା ପ୍ରଜ୍ଞୟା ହି ବିପଶ୍ୟତି ସ
ଆଗଚ୍ଛତ୍ୟମିତୌଜସଂ ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କଂ ସ ପ୍ରାଶସ୍ତସ୍ୟ ଭୂତଂ ଚ ଭବିଷ୍ୟତ ପୂର୍ବୌ ପାଦୌ ଶ୍ରୀଶ୍ଲେରା
ଚାପରୌ ବୃହଦ୍ରଥଂତରେ ଅନୁଚ୍ୟେ ଭଦ୍ରୟଜ୍ଞାୟଜ୍ଞାୟେ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟେ ଋଚଶ୍ଚ ସାମାନି ଚ
ପ୍ରାଚୀନାତାନାନି ଯଜୁଂଷି ତିରଶ୍ଚୀନାନି ସୋମାଂଶବ ଉପସ୍ତରଶମୁଦ୍ଧୀଥ ଉପଶ୍ରୀଃ ଶ୍ରୀରୂପବର୍ହଣଂ
ତସ୍ମିନ୍-ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତେ ତମିଦ୍ଵଂବିପ୍ରାଦେନୈବାଗ୍ର ଆରୋହତି ।
ତଂ ବ୍ରହ୍ମା ପୃଚ୍ଛତି କୋଃସୀତି ତଂ ପ୍ରତିବ୍ରୁୟାତ୍ ।। ୫ ।।

ଋତୁରସ୍ଥ୍ୟାର୍ତବୋଃସ୍ଥ୍ୟାକାଶାଦ୍ୟୋନେଃ ସଂଭୂତୋ ଭାର୍ଯ୍ୟ ଏତସ୍ତ୍ରଂବସ୍ତରସ୍ୟ ତେଜୋ ଭୂତସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟ
ଭୂତସ୍ୟ ଭୂତସ୍ୟାତ୍ମା ତ୍ବମାତ୍ମାସି ଯସ୍ତ୍ବମସି ସୋଃହମସ୍ମୀତି ତମାହ କୋଃହମସ୍ମୀତି ସତ୍ୟମିତି ବ୍ରୁୟାନ୍ତିଂ
ତଦ୍ୟସ୍ତତ୍ୟମିତି ଯଦନ୍ୟଜ୍ଵେବେଭ୍ୟଶ୍ଚ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟଶ୍ଚ ତସ୍ତଦଥ ଯଜ୍ଵେବାଶ୍ଚ ପ୍ରାଣାଶ୍ଚ ତତ୍ତ୍ୟଂ ତଦେତୟା
ବାଚାଃଭିବ୍ୟାହ୍ରିୟତେ ସତ୍ୟମିତ୍ୟେତାବଦିଦଂ ସର୍ବମିଦଂ ସର୍ବମସି ।
ଇତ୍ୟେବୈନଂ ତଦାହ ।

ତଦେତଦୃକ୍-ଶ୍ଳୋକେନାତ୍ମ୍ୟକ୍ରମ୍ —

ୟଜୁଦରଃ ସାମଶିରା ଅସାବୃତ୍-ମୂର୍ତ୍ତିରବ୍ୟୟଃ ।

ସ ବ୍ରହ୍ମେତି ସ ବିଜ୍ଞେୟ ଋଷିର୍ବ୍ରହ୍ମମୟୋ ମହାନିତି ।

ତମାହ କେନ ମେ ପୌଂସ୍ୟାନି ନାମାନ୍ୟାପ୍ନୋଷୀତି ପ୍ରାଣେନେତି ବ୍ରୁୟାତ୍ ।

କେନ ସ୍ତ୍ରୀନାମାନୀତି ବାଚେତି କେନ ନପୁଂସକାନୀତି ମନସେତି କେନ ଗନ୍ଧାନୀତି

ପ୍ରାଣେନେତ୍ୟେବ ବ୍ରୁୟାତ୍ ।

କେନ ରୂପାଣୀତି ତକ୍ଷୁଷେତି କେନ ଶବ୍ଦାନୀତି ଶ୍ରୋତ୍ରେଣେତି କେନାନ୍ନରସାନୀତି ଜିହ୍ଵୟେତି

କେନ କର୍ମାଣୀତି ହସ୍ତାଭ୍ୟାମିତି କେନ ସୁଖଦୁଃଖେ ଇତି ଶରୀରେଣେତି କେନାନନ୍ଦଂ ରତିଂ

ପ୍ରଜାତିମିତ୍ୟୁପସ୍ଥେନେତି ।

କେନେତ୍ୟା ଇତି ପାଦାଭ୍ୟାମିତି କେନ ପିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାନିତି ପ୍ରଜ୍ଞୟେତି ବ୍ରୁୟାତ୍ମମାହ ।

ଆପୋ ବୈ ଖଲୁ ମେ ହ୍ୟସାବୟଂ ତେ ଲୋକ ଇତି ସା ଯା ବ୍ରହ୍ମଣୋ ଜିତିର୍ଯ୍ୟା ବ୍ୟଷ୍ଟିସ୍ତ୍ରାଂ

ଜିତିଂ ଜୟତି ତାଂ ବ୍ୟଷ୍ଟିଂ ବ୍ୟଶୁତେ ଯ ଏବଂ ବେଦ ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୨॥

॥ ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିତ୍ରାହୁଣାରଣ୍ୟକୋପନିଷସ୍ତୁଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

।। ଦ୍ଵିତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।।

ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ହ ସ୍ଵାହ କୌଷୀତକିସ୍ତ୍ରସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋ ମନୋ
ଦୂତଂ ବାକ୍ପରିବେଷ୍ଟୀ ଚକ୍ଷୁର୍ଗୋପୁ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସଂଗ୍ରାବୟିତୃ ତସ୍ମୈ ବା ଏତସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟ
ବ୍ରହ୍ମଣେ ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତା ଅୟାତମାନାୟ ବଲିଂ ହରନ୍ତି ତଥୋ ଏବାସ୍ମୈ ସର୍ବାଣି
ଭୂତାନ୍ୟୟାତମାନାୟୈବ ବଲିଂ ହରନ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ତସ୍ୟୋପନିଷନ୍ନ ଯାଚେଦିତି ।
ତଦ୍ୟଥା ଗ୍ରାମଂ ଭିକ୍ଷିତ୍ଵାଃଲଘ୍ଵୋପବିଶେନ୍ନାହମତୋ ଦଉମଶ୍ଵୀୟାମିତି ।
ୟ ଏବୈନଂ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାଚକ୍ଷୀରଂସ୍ତ୍ର ଏବୈନମୁପମନ୍ତୁୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତି ।
ଏଷ ଧର୍ମୋ ଯାଚତୋ ଭବତି ।

ଅନ୍ୟତସ୍ତେବୈନମୁପମନ୍ତୁୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତି ।
ପ୍ରାଣୋ ବ୍ରହ୍ମେତି ହ ସ୍ଵାହ ପୈଙ୍ଗ୍ୟସ୍ତସ୍ୟ ହ ବା ଏତସ୍ୟ ପ୍ରାଣସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମଣୋ
ବାକ୍ପରସ୍ତାକ୍ଷୁରାରୁକ୍ଷେ ଚକ୍ଷୁଃ ପରସ୍ତାକ୍ଷୋତ୍ରମାରୁକ୍ଷେ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପରସ୍ତାନ୍ନନ ଆରୁକ୍ଷେ
ମନଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରାଣ ଆରୁକ୍ଷେ ତସ୍ମୈ ବା ଏତସ୍ମୈ ପ୍ରାଣାୟ ବ୍ରହ୍ମଣ ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତା
ଅୟାତମାନାୟ ବଲିଂ ହରନ୍ତି ତଥୋ ଏବାସ୍ମୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟୟାତମାନାୟୈବ ବଲିଂ
ହରନ୍ତି ଯୁ ଏବଂ ବେଦ ତସ୍ୟୋପନିଷନ୍ନ ଯାଚେଦିତି ତଦ୍ୟଥା ଗ୍ରାମଂ
ଭିକ୍ଷିତ୍ଵାଃଲଘ୍ଵୋପବିଶେନ୍ନାହମତୋ ଦଉମଶ୍ଵୀୟାମିତି ଯୁ ଏବୈନଂ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟାଚକ୍ଷୀରଂସ୍ତ୍ର
ଏବୈନମୁପମନ୍ତୁୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତ୍ୟେଷ ଧର୍ମୋ ଯାଚିତୋ
ଭବତ୍ୟନ୍ୟତସ୍ତେବୈନମୁପମନ୍ତୁୟନ୍ତେ ଦଦାମ ତ ଇତି ।। ୧।।

ଅଥାତ ଏକଧନାବରୋଧନଂ ଯୁଦେକଧନମଭିଧ୍ୟାୟାପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ବାଃମାବାସ୍ୟାୟାଂ
ବା ଶୁଦ୍ଧପକ୍ଷେ ବା ପୁଣ୍ୟେ ନକ୍ଷତ୍ରେଃଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟ ପରିସମୁହ୍ୟ ପରିସ୍ତୀର୍ଯ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟୁଷୋତ୍-ପୂୟ
ଦକ୍ଷିଣଂ ଜାନୁାତ୍ୟ ସୁବେଶ ବା ଚମସେନ ବା କଂସେନ ବୈତା ଆଜ୍ୟାହୁତୀର୍ଜୁହୋତି ବାତ୍-ନାମ
ଦେବତାଃବରୋଧିନୀ ସା ମେଃମୁଷ୍ଟାଦିଦମବରୁକ୍ଷାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ଵାହା ।
ଚକ୍ଷୁର୍ନାମ ଦେବତାଃବରୋଧିନୀ ସା ମେଃମୁଷ୍ଟାଦିଦମବରୁକ୍ଷାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ଵାହା ।
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ନାମ ଦେବତାଃବରୋଧିନୀ ସା ମେଃମୁଷ୍ଟାଦିଦମବରୁକ୍ଷାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ଵାହା ।

ମନୋ ନାମ ଦେବତାଃବରୋପିନୀ ସା ମେଃମୁଷ୍ଟାଦିଦମବରୁକ୍ଷାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ବାହା ।
ପ୍ରଜ୍ଞା ନାମ ଦେବତାଃବରୋପିନୀ ସା ମେଃମୁଷ୍ଟାଦିଦମବରୁକ୍ଷାଂ ତସ୍ୟୈ ସ୍ବାହେତ୍ୟଥ
ଧୂମଗନ୍ଧଂ ପ୍ରଜିଦ୍ଧାୟାଜ୍ୟଲେପେନାଙ୍ଗାନ୍ୟନ୍ତୁ ବିମୃଜ୍ୟ ବାତଂୟମୋଃଭିପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟାର୍ଥଂ ବ୍ରୁବୀତ
ଦୂତଂ ବା ପ୍ରହିଶ୍ଟୁୟାଲ୍ଲଭତେ ହୈବ ॥ ୨॥

ଅଥାତୋ ଦୈବଃ ସ୍ମରୋ ଯସ୍ୟ ପ୍ରିୟୋ ବୁଭୁକ୍ଷେଦ୍ୟସ୍ୟୈ ବା ଏଷାଂ ବୈ
ତେଷାମେବୈକସ୍ମିନ୍ପର୍ବଣ୍ୟଗ୍ନିମୁପସମାଧାୟୈତୟୈବାବୃତୈତା ଆଜ୍ୟାହୁତିର୍ଭୁହୋତି ବାତଂ
ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ବାହା ।
ପ୍ରାଣଂ ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ବାହା ।
ଚକ୍ଷୁସ୍ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ବାହା ।
ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ବାହା ।
ମନସ୍ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ବାହା ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନଂ ତେ ମୟି ଜୁହୋମ୍ୟସୌ ସ୍ବାହେତ୍ୟଥ ଧୂମଗନ୍ଧଂ ପ୍ରଜିଦ୍ଧାୟାଜ୍ୟଲେପେନାଙ୍ଗାନ୍ୟନ୍ତୁ
ବିମୃଜ୍ୟ ବାତଂୟମୋଃଭିପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟ ସଂୟୁର୍ଗଂ ଜିଗମିଷେଦପି ବାତାଦ୍ବା ସଂଭାଷମାଶସ୍ତିଷ୍ଠେତ୍-ପ୍ରିୟୋ
ହୈବ ଭବତି ସ୍ମରନ୍ତି ହୈବାସ୍ମାତ୍ ॥ ୩॥

ଅଥାତଃ ସାଂୟମନଂ ପ୍ରାତର୍ଦନମାତ୍ତରମଗ୍ନିହୋତ୍ରମିତି ଚାଚକ୍ଷତେ ଯାବଦ୍ଦୈ ପୁରୁଷୋ
ଭାସତେ ନ ତାବତ୍-ପ୍ରାଣିତୁଂ ଶକ୍ନୋତି ପ୍ରାଣଂ ତଦା ବାତି ଜୁହୋତି ଯାବଦ୍ଦୈ ପୁରୁଷଃ
ପ୍ରାଣିତି ନ ତାବତ୍-ଭାଷିତୁଂ ଶକ୍ନୋତି ବାତଂ ତଦା ପ୍ରାଣେ ଜୁହୋତି ।
ଏତେ ଅନନ୍ତେ ଅମୃତାହୁତି ଜାଗ୍ରଜ ସ୍ବପଂଶ୍ଚ ସଂତତମବ୍ୟବଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଜୁହୋତ୍ୟଥ ଯା
ଅନ୍ୟା ଆହୁତୟୋଃକ୍ରବତ୍ୟସ୍ତାଃ କର୍ମମୟୋଃ ହି ଭବନ୍ତ୍ୟେତଦ୍ଧ ବୈ ପୂର୍ବେ
ବିଦ୍ବାଂସୋଃଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ନ ଜୁହବାଂଚକ୍ଷୁଃ ।

ଉକ୍ଥଂ ବ୍ରହ୍ମେତି ହ ସ୍ନାହ ଶୁଷ୍କଭୃଙ୍ଗାରସ୍ତଦ୍ଗିତ୍ୟୁପାସୀତ ସର୍ବାଣି ହାସ୍ତେ ଭୂତାନି
 ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟାଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟନ୍ତେ ତଦ୍ୟଜୁରିତ୍ୟୁପାସୀତ ସର୍ବାଣି ହାସ୍ତେ ଭୂତାନି ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ
 ଯୁଜ୍ୟନ୍ତେ ତସ୍ମାମ୍ନେତ୍ୟୁପାସୀତ ସର୍ବାଣି ହାସ୍ତେ ଭୂତାନି ଶ୍ରେଷ୍ଠାୟ ସଂନମନ୍ତେ
 ତଚ୍ଛ୍ରୀରିତ୍ୟୁପାସୀତ ତଦ୍ୟଶ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ ତତ୍ତେଜ ଇତ୍ୟୁପାସୀତ ତଦ୍ୟପ୍ରେତଚ୍ଛାସ୍ତ୍ରାଣାଂ
 ଶ୍ରୀମଉମଂ ଯୁଗସ୍ଥିତମଂ ତେଜସ୍ଥିତମଂ ଭବତି ତଥୋ ଏବୈବଂ ବିଦ୍ବାନ୍ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ
 ଶ୍ରୀମଉମୋ ଯୁଗସ୍ଥିତମସ୍ତେଜସ୍ଥିତମୋ ଭବତି ।
 ତମେତମୈଷ୍ଟକଂ କର୍ମମୟମାତ୍ମାନମଧ୍ୟର୍ଯ୍ୟୁଃ ସଂସ୍କରୋତି ତସ୍ମିନ୍ୟଜୁର୍ଭୟଂ ପ୍ରବୟତି ଯଜୁର୍ମୟ
 ଋତ୍-ମୟଂ ହୋତା ଋତ୍-ମୟଂ ସାମମୟମୁଦ୍ଭାତା ସ ଏଷ ସର୍ବସ୍ୟୈ ତ୍ରୟାବିଦ୍ୟାୟା ଆତ୍ମେଷ ଉ
 ଏବାସ୍ୟାଅତ୍ମା ଏତଦାତ୍ମା ଭବତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୪॥

ଅଥାତଃ ସର୍ବଜିତଃ କୌଷୀତକେସ୍ରୀଶୁ୍ୟପାସନାନି ଭବନ୍ତି ଯଜ୍ଞୋପବୀତଂ କୃତ୍ବାଽପ ଆତମ୍ୟ
 ତ୍ରିରୁଦପାତ୍ରଂ ପ୍ରସିତ୍ୟୋଦ୍ୟନ୍ତମାଦିତ୍ୟମୁପତିଷ୍ଠେତ ବର୍ଗୋଽସି ପାପ୍ତାନଂ ମେ
 ବୃତ୍ଧ୍ୟାତ୍ୟେତୟୈବାବୃତା ମଧ୍ୟେ ସନ୍ତମୁଦ୍ବର୍ଗୋଽସି ପାପ୍ତାନଂ ମ
 ଉଦ୍ବୃତ୍ଧ୍ୟାତ୍ୟେତୟୈବାବୃତାଽସ୍ତଂ ଯନ୍ତଂ ସଂବର୍ଗୋଽସି ପାପ୍ତାନଂ ମେ ସଂବୃତ୍ଧ୍ୟାତି ।
 ଯଦହୋରାତ୍ରାଭ୍ୟାଂ ପାପଂ କରୋତି ସଂ ତଦ୍ବୃତ୍-କ୍ଳେ ।
 ଅଥ ମାସି ମାସ୍ୟମାବାସ୍ୟାୟାଂ ପଶ୍ଚାନ୍ନମସଂ ଦୃଶ୍ୟମାନମୁପତିଷ୍ଠେତୈତୟୈବାବୃତା
 ହରିତତୃଣାଭ୍ୟାଂ ବାକ୍ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୟତି ଯୁଗେ ସୁସୀମଂ ହୃଦୟମଧି ଚନ୍ଦ୍ରମସି ଶ୍ରିତଂ
 ତେନାମୃତତ୍ବସ୍ୟେଶାନେ ମାଂହଂ ପୌତ୍ରମଘଂ ରୁଦମିତି ନ ହାସ୍ମାତ୍-ପୂର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରେତୀତି ନୁ
 ଜାତପୁତ୍ରସ୍ୟାଥାଜାତପୁତ୍ରସ୍ୟାପ୍ୟାୟସ୍ତ ସମେତୁ ତେ ସଂ ତେ ପୟାଂସି ସମୁ ଯନ୍ତୁ ବାଜା
 ଯମାଦିତ୍ୟା ଅଂଶୁମାପ୍ୟାୟୟନ୍ତ୍ରୀତ୍ୟେତାସ୍ତ୍ରସ୍ତ ଋତୋ ଜପିତ୍ବା ମାଂସ୍ତ୍ରାକଂ ପ୍ରାଣେନ
 ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରାପ୍ୟାୟୟିଷ୍ଟା ଯୋଽସ୍ମାନ୍ଦେଷ୍ଟି ଯଂ ଚ ବୟଂ ଦ୍ବିଷ୍ଣୁସ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣେନ
 ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରାପ୍ୟାୟୟସ୍ତେତି ଦୈବୀମାବୃତମାବର୍ତ୍ତ ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟାବୃତମନ୍ଦ୍ରାବର୍ତ୍ତ ଇତି
 ଦକ୍ଷିଣଂ ବାହୁମନ୍ଦ୍ରାବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୫॥

ଅଥ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସ୍ୟାଂ ପୁରସ୍ତାଜନ୍ମମସ୍ୟଂ ଦୃଶ୍ୟମାନମୁପତିଷ୍ଠେତୈତୟୈବାବୃତା ସୋମୋ
ରାଜାଽସି ବିଚକ୍ଷଣଃ ପଞ୍ଚମୁଖୋଽସି ପ୍ରଜାପତିର୍ବାହ୍ମଣସ୍ତ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ରାଜ୍ଞୋଽସି
ତେନ ମୁଖେନ ମାମନାଦଂ କୁରୁ ରାଜା ତ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ବିଶୋଽସି ତେନୈବ
ମୁଖେନ ମାମନାଦଂ କୁରୁ ଶ୍ୟାମସ୍ତ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ପକ୍ଷିଶୋଽସି ତେନ ମୁଖେନ
ମାମନାଦଂ କୁର୍ବଗ୍ନିଷ୍ଠ ଏକଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନେମଂ ଲୋକମସି ତେନ ମୁଖେନ ମାମନାଦଂ
କୁରୁ ତ୍ୱୟି ପଞ୍ଚମଂ ମୁଖଂ ତେନ ମୁଖେନ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟସି ତେନ ମୁଖେନ ମାମନାଦଂ କୁରୁ
ମାଂସ୍ତାକଂ ପ୍ରାଣେନ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରବକ୍ଷେଷ୍ଟା ଯୋଽସ୍ତାୟେଷ୍ଟି ଯଂ ଚ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣେନ
ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରବକ୍ଷୀୟସ୍ତେତି ଦୈବୀମାବୃତମାବର୍ତ୍ତ ଆଦିତ୍ୟସ୍ୟାବୃତମନ୍ଦାବର୍ତ୍ତ ଇତି ଦକ୍ଷିଣଂ
ବାହୁମନ୍ଦାବର୍ତ୍ତତେ ।

ଅଥ ସଂବେଶ୍ୟଞ୍ଜାୟାୟୈ ହୃଦୟମଭିମୃଶେଦ୍ୟତ୍ତେ ସୁସୀମେ ହୃଦୟେ ହିତମନ୍ତ୍ରଃ
ପ୍ରଜାପତୌ ମନ୍ତ୍ୟେଽହଂ ମାଂ ତଦ୍ୱିଦ୍ୱାଂସଂ ତେନ ମାଂହଂ ପୌତ୍ରମଘଂ ରୁଦମିତି ନ
ହାସ୍ତତ୍-ପୂର୍ବାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରେତୀତି ॥ ୭॥

ଅଥ ପ୍ରୋଷ୍ୟାୟନ୍ପୁତ୍ରସ୍ୟ ମୂର୍ଧାନମଭିମୃଶେତ୍ ।

ଅଙ୍ଗାଦଙ୍ଗାସ୍ତଂଭବସି ହୃଦୟାଦପିଜାୟସେ ।

ଆତ୍ମା ତ୍ୱଂ ପୁତ୍ର ମାବିଧ ସ ଜୀବ ଶରଦଃ ଶତମସାବିତି ନାମାସ୍ୟ ଗୃହ୍ଣାତି ।

ଅଶ୍ୱା ଭବ ପରଶୁର୍ଭବ ହିରଣ୍ୟମସ୍ତୁତଂ ଭବ ତେଜୋ ବୈ ପୁତ୍ରନାମାସି ସ ଜୀବ ଶରଦଃ
ଶତମସାବିତି ନାମାସି ଗୃହ୍ଣାତି. ଯେନ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାଃ ପର୍ଯ୍ୟଗୃହ୍ଣାଦରିଷ୍ଟ୍ୟେ ତେନ ତ୍ୱା
ପରିଗୃହ୍ଣାମ୍ୟସାବିତି ନାମାସ୍ୟ ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟଥାସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣେ କର୍ଣ୍ଣେ ଜପତ୍ୟସ୍ତେ ପ୍ରୟନ୍ତି
ମଘବନ୍ମୂଳାସିନ୍ନିତୀନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠାନି ଦ୍ରବିଣାନି ଧେହୀତି ସବ୍ୟେ ମା ଛିଦ୍ଧା ମା ବ୍ୟଧିଷ୍ଠାଃ ଶତଂ
ଶରଦ ଆୟୁଷୋ ଜୀବ ପୁତ୍ର ତେ ନାମ୍ନା ମୂର୍ଧାନମଭିଜିହ୍ୱାମ୍ୟସାବିତି ତ୍ରିରସ୍ୟ
ମୂର୍ଧାନମବଜିହ୍ୱାମ୍ୟସାବିତି ତ୍ରିମୂର୍ଧାନମବଜିହ୍ୱେଦ୍ଭବାଂ ତ୍ୱା
ହିଂକାରେଣାଭି ହିଂ କରୋମୀତି ତ୍ରିମୂର୍ଧାନମଭି ହିଂ କୁର୍ମ୍ୟାତ୍ ॥ ୭॥

ଅଥାତୋ ଦୈବଃ ପରିମର ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଦଗ୍ନିର୍ଜ୍ଜ୍ୱଳତ୍ୟପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ
ଜ୍ୱଳତି ତସ୍ୟାଦିତ୍ୟମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣ ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଥାଦିତ୍ୟା
ଦୃଶ୍ୟତେଽପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ତସ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରମସମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଜନ୍ତ୍ରମା ଦୃଶ୍ୟତେ ।

ଅପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟତେ ତସ୍ୟ ଇଦ୍ରୁତମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଦ୍ୱିଦ୍ରୁଦ୍ୱିଦ୍ୟୋତତେଽପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ

ଯନ୍ନ ବିଦ୍ୟୋତତେ ତସ୍ୟ ବାୟୁମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ବାୟୁଂ ପ୍ରାଣଃ ।

ତା ବା ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତା ବାୟୁମେବ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ବାୟୌ ମୃତା ନ ମୃଚ୍ଛନ୍ତେ
ତସ୍ମାଦେବ ଉ ପୁନରୁଦୀରତ ଇତ୍ୟଧିଦୈବତମଥାଧ୍ୟାତ୍ମମେତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ
ଯଦ୍ୱାଚା ବଦତ୍ୟପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ ବଦତି ତସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁରେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ
ପ୍ରାଣ ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଜନ୍ତ୍ରସ୍ତା ପଶ୍ୟତ୍ୟପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ ପଶ୍ୟତି ତସ୍ୟ
ଶ୍ରୋତ୍ରମେବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣ ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଜ୍ଞୋତ୍ରେଣ
ଶୃଣୋତ୍ୟପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ ଶୃଣୋତି ତସ୍ୟ ମନ ଏବ ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣ
ଏତଦ୍ୱୈ ବ୍ରହ୍ମ ଦୀପ୍ୟତେ ଯଜ୍ଞନସା ଧ୍ୟାୟତ୍ୟପୈତନ୍-ମ୍ରିୟତେ ଯନ୍ନ ଧ୍ୟାୟତି ତସ୍ୟ ପ୍ରାଣମେବ
ତେଜୋ ଗଚ୍ଛତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣସ୍ତା ବା ଏତାଃ ସର୍ବା ଦେବତାଃ ପ୍ରାଣମେବ ପ୍ରବିଶ୍ୟ ପ୍ରାଣେ
ମୃତା ନ ମୃଚ୍ଛନ୍ତେ ତସ୍ମାଦେବ ଉ ପୁନରୁଦୀରତେ ତଦ୍ୟଦି ହ ବା ଏବଂ ବିଦ୍ୱାଂସ ଉର୍ଭୌ
ପର୍ବତାବଭିପ୍ରବର୍ତ୍ତେୟାତାଂ ତୁସ୍ତୂର୍ଷମାଣୋ ଦକ୍ଷିଣଶ୍ଚୋରଶ୍ଚ ନ ହୈବୈନଂ ସ୍ତୃଣ୍ୱୀୟାତାମ୍ ।
ଅଥ ଯ ଏନଂ ଦ୍ୱିଷତି ଯାଂଶ୍ଚ ସ୍ୱୟଂ ଦୈଷ୍ଟି ତ ଏନଂ ସର୍ବେ ପରିମ୍ରିୟନ୍ତେ ॥ ୮ ॥

ଅଥାତୋ ନିଃଶ୍ରେୟସାଦାନଂ ସର୍ବା ହ ବୈ ଦେବତା ଅହଂଶ୍ରେୟସେ ବିବଦମାନାଃ ।

ଅସ୍ମାକ୍ଛରୀରାଦୁକକ୍ରମୁସ୍ତଘାରୁଭୂତଂ ଶିଶ୍ୟୋଽପୈନଦ୍ୱାକ୍ପ୍ରବିବେଶ ତଦ୍ୱାଚା ବଦକ୍ଷିଣ୍ୟ ଏବ ।

ଅପୈନକକ୍ଷୁଃ ପ୍ରବିବେଶ ତଦ୍ୱାଚା ବଦକକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟକ୍ଷିଣ୍ୟ ଏବାପୈନକ୍ଳୋତ୍ରଂ ପ୍ରବିବେଶ

ତଦ୍ୱାଚା ବଦକକ୍ଷୁଷା ପଶ୍ୟକ୍ଳୋତ୍ରେଣ ଶୃଣ୍ୱକ୍ଷିଣ୍ୟ ଏବାପୈନକ୍ଳନଃ ପ୍ରବିବେଶ ତଦ୍ୱାଚାବଦକକ୍ଷୁଷା

ପଶ୍ୟକ୍ଳୋତ୍ରେଣ ଶୃଣ୍ୱକ୍ଳନସା ଧ୍ୟାୟକ୍ଷିଣ୍ୟ ଏବାପୈନତ୍-ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରବିବେଶ ତତ୍ତତ ଏବ

ସମୁତ୍ତ୍ରୌ ତେ ଦେବାଃ ପ୍ରାଣେ ନିଃଶ୍ରେୟସଂ ବିଦିତ୍ୱା ପ୍ରାଣମେବ

ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ମାନମଭିସଂଭୂୟ ସହୈତୈଃ ସର୍ବୈରସ୍ଥାଲ୍ଲୋକାଦୁଚକ୍ରମୁଃ ।
 ତେ ବାୟୁପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆକାଶାତ୍ମାନଃ ସ୍ଵରିୟୁସ୍ତଥୋ ଏବୈବଂବିଦ୍ଵାନ୍ସର୍ବେଷାଂ
 ଭୂତାନାଂ ପ୍ରାଣମେବ ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ମାନମଭିସଂଭୂୟ ସହୈତୈଃ
 ସର୍ବୈରସ୍ଥାଛରୀରାଦୁକ୍ରାମତି ସ ବାୟୁପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆକାଶାତ୍ମା
 ସ୍ଵରେତି ସ ତଦ୍-ଭବତି ଯତ୍ରେତେ ଦେବାସ୍ତତ୍-ପ୍ରାପ୍ୟ ତଦମୃତୋ ଭବତି
 ଯଦମୃତା ଦେବାଃ ॥ ୯॥

ଅଥାତଃ ପିତାପୁତ୍ରୀୟଂ ସଂପ୍ରଦାନମିତି ଚାଚକ୍ଷତେ ।
 ପିତା ପୁତ୍ରଂ ପ୍ରେଷ୍ୟନ୍ନାହ୍ନୟତି ନବୈସ୍ତୃଣୈରଗାରଂ ସଂସ୍ତ୍ରୀୟାନ୍ନିମୁପସମାଧାୟୋଦକୁମ୍ଭଂ
 ସପାତ୍ରମୁପନିଧାୟାହତେନ ବାସସା ସଂପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନଃ ସ୍ଵୟଂ ଶ୍ୟେତ ଏତ୍ୟ ପୁତ୍ର
 ଉପରିଷ୍ଠାଦଭିନିପଦ୍ୟତେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟୈରସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ସଂସ୍ପୃଶ୍ୟାପି ବାଃସ୍ୟାଭିମୁଖତ
 ଏବାସୀତାଥାସ୍ତୈ ସଂପ୍ରୟଜ୍ଞତି ବାଚଂ ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ବାଚଂ ତେ ମୟି
 ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ପ୍ରାଣଂ ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ପ୍ରାଣଂ ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ଚକ୍ଷୁର୍ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଚକ୍ଷୁସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ଅନ୍ନରସାନ୍ତେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଅନ୍ନରସାଂସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 କର୍ମାଣି ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା କର୍ମାଣି ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ସୁଖଦୁଃଖେ ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ସୁଖଦୁଃଖେ ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ଆନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିଂ ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଆନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିଂ
 ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ଇତ୍ୟାଂ ମେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା ଇତ୍ୟାସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ପିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାନ୍ତେ ତ୍ଵୟି ଦଧାନୀତି ପିତା
 ପିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାଂସ୍ତେ ମୟି ଦଧ ଇତି ପୁତ୍ରଃ ।
 ଅଥ ଦକ୍ଷିଣାବୃତ୍-ପ୍ରାତ୍-ଉପନିଷ୍ଟାମତି ତଂ ପିତାଃନୁମନ୍ତ୍ରୟତେ ଯଶୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମନ୍ନାଦ୍ୟଂ

କୀର୍ତ୍ତ୍ୟା ଜୁଷତାମିତ୍ୟଥେତରଃ ସବ୍ୟମଂସମନ୍ତବେକ୍ଷତେ ପାଣିନାଃକ୍ରଧାୟ ବସନାନ୍ତେନ ବା
ପ୍ରଚ୍ଛଦ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗାଲ୍ଲୋକାନ୍-କାମାନାପୁତ୍ରୀତି ସ ଯଦ୍ୟଗଦଃ ସ୍ୟାତ୍-ପୁତ୍ରସୌଶ୍ଠ୍ୟେ ପିତା ବସେପୁରି
ବା ବ୍ରଜେଦ୍ୟଦୁ୍ୟ ବୈ ପ୍ରେୟାଦ୍ୟଦେବୈନଂ ସମାପୟତି ତଥା ସମାପୟିତବ୍ୟୋ ଭବତି ତଥା
ସମାପୟିତବ୍ୟୋ ଭବତି || ୧୦||

|| ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିତ୍ରାତ୍ମଶାରଣ୍ୟକୋପନିଷତ୍ସୁଦ୍ଧିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ||

|| ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ||

ଓଁ ପ୍ରତର୍ଦନୋ ହ ବୈ ଦୈବୋଦାସିରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପ୍ରିୟଂ ଧାମୋପଜଗାମ ।
ଯୁଜେନ ଚ ପୌରୁଷେଣ ଚ ତଂ ହେନ୍ଦ୍ର ଭବାତ ।
ପ୍ରତର୍ଦନ ବରଂ ତେ ଦଦାନୀତି ସ ହୋବାତ ପ୍ରତର୍ଦନଃ ।
ତ୍ୱମେବ ମେ ବୃଣୀଷ୍ଠ ଯଂ ତ୍ୱଂ ମନୁଷ୍ୟାୟ ହିତତମଂ ମନ୍ୟସ ଇତି ତଂ ହେନ୍ଦ୍ର ଭବାତ ।
ନ ବୈ ବରୋଽବରସ୍ତୈ ବୃଣୀତେ ତ୍ୱମେବ ବୃଣୀଷ୍ଠେତ୍ୟେବମବରୋ ବୈ କିଲ ମ ଇତି
ହୋବାତ ପ୍ରତର୍ଦନୋଽଥୋ ଖଲ୍ଲିନ୍ଦ୍ରଃ ସତ୍ୟାଦେବ ନେୟାୟ । ସତ୍ୟଂ ହୀନ୍ଦ୍ରଃ ସ ହୋବାତ ।
ମାମେବ ବିଜାନୀହ୍ୟେତଦେବାହଂ ମନୁଷ୍ୟାୟ ହିତତମଂ ମନ୍ୟେ । ଯନ୍ନାଂ ବିଜାନୀୟାତ୍ ।
ତ୍ରିଶୀର୍ଷାଣଂ ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରମହନମରୁନ୍-ମୁଖାନ୍ୟତୀନ୍-ସାଲାବୃକେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାୟଜ୍ଞଂ ବହ୍ନୀଃ ସଂଧା ଅତିକ୍ରମ୍ୟ
ଦିବି ପ୍ରହ୍ଲାଦୀୟାନତୃଣମହମନ୍ତରିକ୍ଷେ ପୌଲୋମାନ୍-ପୃଥିବ୍ୟାଂ କାଲଖାଞ୍ଜାନ୍ ।
ତସ୍ୟ ମେ ତତ୍ର ନଲୋମ ଚ ମା ମୀୟତେ ।
ସ ଯୋ ମାଂ ବିଜାନୀୟାନ୍ନାସ୍ୟ କେନ ଚ କର୍ମଣା ଲୋକୋ ମୀୟତେ ।
ନ ମାତୃବଧେନ ନ ପିତୃବଧେନ ନ ସ୍ତ୍ରୋୟେନ ନ ଭୃଶହତ୍ୟୟା ନାସ୍ୟ ପାପଂ ଚ ନ
ଚକୃଷୋ ମୁଖାନ୍ନୀଲଂ ବେତୀତି || ୧||

ସ ହୋବାଚ ପ୍ରାଣୋଽସ୍ମି ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ନା ତଂ ମାମାୟୁରମୃତମିତ୍ୟୁପାସ୍ମୁ ।
 ଆୟୁଃ ପ୍ରାଣଃ ପ୍ରାଣୋ ବା ଆୟୁଃ ପ୍ରାଣ ଏବାମୃତମ୍ ।
 ଯାବନ୍ୟସ୍ମିନ୍ନିରୀରେ ପ୍ରାଣୋ ବସତି ତାବଦାୟୁଃ ।
 ପ୍ରାଣେନ ହ୍ୟେବାମୁଷ୍ମିଲ୍ଲୋକେଂମୃତତ୍ୱମାପ୍ନୋତି । ପ୍ରଜ୍ଞୟା ସତ୍ୟଂ ସଙ୍କଳ୍ପମ୍ ।
 ସ ଯୋ ମମାୟୁରମୃତମିତ୍ୟୁପାସ୍ତେ ସର୍ବମାୟୁରସ୍ମିଲ୍ଲୋକ ଏତି ।
 ଆପ୍ନୋତ୍ୟମୃତତ୍ୱମକ୍ଷିତିଂ ସ୍ୱର୍ଗେ ଲୋକେ । ତଦ୍ଦୈକ ଆତୁରେକଭୂୟଂ ବୈ ପ୍ରାଣା ଗଚ୍ଛନ୍ତିତି ।
 ନ ହି କଣ୍ଠନ ଶକୁୟାସ୍ତକୃଦ୍ୱାତା ନାମ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟିତୁଂ ଚକ୍ଷୁଷା ରୂପଂ
 ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ଶବ୍ଦଂ ମନସା ଧ୍ୟାତୁମିତ୍ୟେକଭୂୟଂ ବୈ ପ୍ରାଣାଃ ।
 ଏକୈକମେତାନି ସର୍ବାଣ୍ୟେବ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟନ୍ତି । ବାଚଂ ବଦନ୍ତୀଂ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁବଦନ୍ତି ।
 ଚକ୍ଷୁଃ ପଶ୍ୟନ୍ତର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁ ପଶ୍ୟନ୍ତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଶୁଣ୍ଢ୍ୟନ୍ତର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁଶୁଣ୍ଢନ୍ତି ମନୋ
 ଧ୍ୟାୟନ୍ତର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁଧ୍ୟାୟନ୍ତି ପ୍ରାଣଂ ପ୍ରାଣନ୍ତଂ ସର୍ବେ ପ୍ରାଣା ଅନୁପ୍ରାଣନ୍ତିତି ।
 ଏବମୁ ହୈତଦିତି ହେନ୍ଦ୍ର ଉବାଚା ।
 ଅସ୍ତ୍ରୀ ତ୍ୟେବ ପ୍ରାଣାନାଂ ନିଃଶ୍ରେୟସମିତି ॥ ୨॥

ଜୀବତି ବାଗପେତୋ ମୁକାନ୍ଦ୍ରି ପଶ୍ୟାମୋ ଜୀବତି ଚକ୍ଷୁରପେତୋଽନ୍ଦ୍ରି ପଶ୍ୟାମୋ
 ଜୀବତି ଶ୍ରୋତ୍ରାପେତୋ ବଧିରାନ୍ଦ୍ରି ପଶ୍ୟାମୋ ଜୀବତି ମନୋପେତୋ ବାଲାନ୍ଦ୍ରି ପଶ୍ୟାମୋ
 ଜିବତି ବାହୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ଜୀବତ୍ୟୁଚ୍ଛିନ୍ନ ଇତି । ଏବଂ ହି ପଶ୍ୟାମ ଇତି ।
 ଅଥ ଖଲୁ ପ୍ରାଣ ଏବ ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ୱେଦଂ ଶରୀରଂ ପରିଗୃହ୍ୟେୟାଦ୍ୱାପୟତି ।
 ତସ୍ମାଦେତଦେବୋଽଥମୁପାସୀତ । ଯୋ ବୈ ପ୍ରାଣଃ ସା ପ୍ରଜ୍ଞା ଯା ବା ପ୍ରଜ୍ଞା ସ ପ୍ରାଣଃ ।
 ସହ ହ୍ୟେତାବସ୍ମିନ୍ନିରୀରେ ବସତଃ ସହୋକ୍ରାମତସ୍ତସ୍ତ୍ରୈଂସୈବ ଦୃଷ୍ଟିଃ । ଏତଦ୍ୱିଜ୍ଞାନମ୍ ।
 ଯତ୍ତ୍ରିତତ୍-ପୁରୁଷଃ ସୁପ୍ତଃ ସ୍ୱପ୍ନଂ ନ କଂଚନ ପଶ୍ୟତ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍-ପ୍ରାଣ ଏବୈକଧା ଭବତି ।
 ତଦୈନଂ ବାକ୍ଷର୍ବୈର୍ନାମଭିଃ ସହାପ୍ୟେତି ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବେ ରୂପୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ
 ସର୍ବେଃ ଶବ୍ଦୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ମନଃ ସର୍ବେର୍ଧ୍ୟାନୈଃ ସହାପ୍ୟେତି । ସ ଯଦା ପ୍ରତିବୁଧ୍ୟତେ ।
 ଯଥାଶ୍ୱେତ୍ୱଲତଃ ସର୍ବା ଦିଶୋ ବିସ୍ମୁଲିଙ୍ଗା ବିପ୍ରତିଷ୍ଠେରନ୍ନେବମେବୈତସ୍ମାଦାତ୍ମନଃ
 ପ୍ରାଣା ଯଥାୟତନଂ ବିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟା ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟା ଲୋକାଃ ।

ତସ୍ୟୈଷେବ ସିଦ୍ଧିଃ । ଏତଦ୍ବିଜ୍ଞାନମ୍ ।

ୟତ୍ରେତତ୍-ପୁରୁଷ ଆର୍ତ୍ତୋ ମରିଷ୍ୟନ୍ନାବଲ୍ୟଂ ନ୍ୟତ୍ୟ ସଂମୋହଂ ନୈତି ତଦାହୁଃ ।

ଉଦକ୍ରମୀଜିଉମ୍ ।

ନ ଶୃଣୋତି ନ ପଶ୍ୟତି ନ ବାଚା ବଦତି ନ ଧ୍ୟାୟତ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍ପ୍ରାଣ ଏବୈକଧା ଭବତି
ତଦୈନଂ ବାକ୍ଷର୍ବୈର୍ନାମଭିଃ ସହାପ୍ୟେତି ଚକ୍ଷୁଃ ସର୍ବେ ରୂପୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସର୍ବେଃ
ଶବ୍ଦୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ମନଃ ସର୍ବୈର୍ଧ୍ୟାତୈଃ ଅହାପ୍ୟେତି ଯଦା ପ୍ରତିରୂପ୍ୟତେ ଯଥାଶ୍ରେଷ୍ଠଲତୋ
ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବିପ୍ରତିଷ୍ଠେରନ୍ନେବମେବୈତସ୍ଥାଦାତ୍ମନଃ ପ୍ରାଣା ଯଥାୟତନଂ ବିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ
ପ୍ରାଣେଭ୍ୟୋ ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟୋ ଲୋକାଃ ।। ୩।।

ସ ଯଦାଃସ୍ଥାଜ୍ଞରୀରାଦୁକ୍ରାମତି ସହୈବୈତୈଃ ସର୍ବେରୁକ୍ରାମତି

ବାଗସ୍ଥାସ୍ତର୍ବାଣି ନାମାନ୍ୟଭିବିସ୍ଫୁଜତେ ।

ବାଚା ସର୍ବାଣି ନାମାନ୍ୟାପ୍ନୋତି ପ୍ରାଣୋଃସ୍ଥାସ୍ତର୍ବାନ୍-ଗନ୍-ଧାନଭିବିସ୍ଫୁଜତେ ପ୍ରାଣେନ

ସର୍ବାନ୍-ଗନ୍-ଧାନାପ୍ନୋତି ଚକ୍ଷୁରସ୍ଥାସ୍ତର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟଭିବିସ୍ଫୁଜତେ ଚକ୍ଷୁଷା ସର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟାପ୍ନୋତି

ଶ୍ରୋତ୍ରମସ୍ଥାସ୍ତର୍ବାଜ୍ଞିଶବ୍ଦାନଭିବିସ୍ଫୁଜତେ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ସର୍ବାଜ୍ଞିଶବ୍ଦାନାପ୍ନୋତି ମନୋଃସ୍ଥାସ୍ତର୍ବାଣି

ଧ୍ୟାନାନ୍ୟଭିବିସ୍ଫୁଜତେ ମନସା ସର୍ବାଣି ଧ୍ୟାନାନ୍ୟାପ୍ନୋତି ସୈଷା ପ୍ରାଣେ ସର୍ବାପ୍ତିଃ ।

ୟୋ ବୈ ପ୍ରାଣଃ ସା ପ୍ରଜ୍ଞା ଯା ବା ପ୍ରଜ୍ଞା ସ ପ୍ରାଣଃ ସହ ହ୍ୟେତାବସ୍ଥିଜ୍ଞିଶରୀରେ ବସତଃ ସହକ୍ରାମତଃ।

ଅଥ ଖଲୁ ଯଥାଃସ୍ୟୈ ପ୍ରଜ୍ଞାୟୈ ସର୍ବାଣି ଭୂତାନ୍ୟେକଂ ଭବନ୍ତି ତଦ୍-ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।। ୪।।

ବାଗେବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟୈ ନାମ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ।

ଦ୍ରାଣ ଏବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟ ଗନ୍ଧଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଚକ୍ଷୁରେବାସ୍ୟା

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟ ରୂପଂ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଶ୍ରୋତ୍ରମେବାସ୍ୟା

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟ ଶବ୍ଦଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଜିହ୍ୱୈବାସ୍ୟା

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟା ଅନ୍ତରସଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ହସ୍ତାବେବାସ୍ୟା

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତୟୋଃ କର୍ମ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା ଶରୀରମେବାସ୍ୟା

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟ ସୁଖଦୁଃଖେ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରୋପସ୍ଥ ଏବାସ୍ୟା

ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟାନନ୍ଦୋ ରତିଃ ପ୍ରଜାତିଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା
ପାଦାବେବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତୟୋରିତ୍ୟା ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା ଭୂତମାତ୍ରା
ପ୍ରଜ୍ଞେବାସ୍ୟା ଏକମଙ୍ଗମୁଦୁହ୍-ଳଂ ତସ୍ୟୈ ପିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ କାମାଃ ପରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତିବିହିତା
ଭୂତମାତ୍ରା ॥ ୫ ॥

ପ୍ରଜ୍ଞୟା ବାଚଂ ସମାରୁହ୍ୟ ବାଚା ସର୍ବାଣି ସାମାନ୍ୟାପ୍ନୋତି ।
ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପ୍ରାଣଂ ସମାରୁହ୍ୟ ପ୍ରାଣେନ ସର୍ବାନ୍-ଗନ୍-ଧାନାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଚକ୍ଷୁଃ ସମାରୁହ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଷା
ସର୍ବାଣି ରୂପାଣ୍ୟାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସମାରୁହ୍ୟ ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ ସର୍ବାଞ୍ଜ୍ଞଗନ୍ଧାନାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା
ଜିହ୍ଵାଂ ସମାରୁହ୍ୟ ଜିହ୍ଵାୟା ସର୍ବାନ୍ନନ୍ଦସାନାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ହସ୍ତୌ ସମାରୁହ୍ୟ ହସ୍ତାଭ୍ୟାଂ
ସର୍ବାଣି କର୍ମାଣ୍ୟାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ଶରୀରଂ ସମାରୁହ୍ୟ ଶରୀରେଣ ସୁଖଦୁଃଖେ ଆପ୍ନୋତି
ପ୍ରଜ୍ଞୟୋପସ୍ଥଂ ସମାରୁହ୍ୟୋପସ୍ଥେନାନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିମାପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟା ପାଦୌ ସମାରୁହ୍ୟ
ପାଦାଭ୍ୟାଂ ସର୍ବା ଇତ୍ୟା ଆପ୍ନୋତି ପ୍ରଜ୍ଞୟୈବ ପିୟଂ ସମାରୁହ୍ୟ ପ୍ରଜ୍ଞୟୈବ ପିୟୋ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ
କାମାନାପ୍ନୋତି ॥ ୬ ॥

ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତା ବାତ୍-ନାମ କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞପୟେତ୍ ।
ଅନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଃଭୂଦିତ୍ୟାହ । ନାହମେତନ୍ନାମ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ।
ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଃ ପ୍ରାଣୋ ଗନ୍ଧଂ କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ
ମନୋଃଭୂଦିତ୍ୟାହ ନାହମେତଂ ଗନ୍ଧଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ।
ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଂ ଚକ୍ଷୁ ରୂପଂ କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଃଭୂଦିତ୍ୟାହ ।
ନାହମେତଦ୍ରୂପଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଂ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ଶବ୍ଦଂ କିଂଚନ
ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଃଭୂଦିତ୍ୟାହ ।
ନାହମେତଂ ଶବ୍ଦଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତା ଜିହ୍ଵାନ୍ନନ୍ଦସଂ କିଂଚନ
ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଃଭୂଦିତ୍ୟାହ ।

ନାହମେତମନ୍ନରସଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ପ୍ରଜ୍ଞାପେତୌ ହତୌ କର୍ମ କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେତାମନ୍ୟତ୍ର
ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ନାହମେତକ୍ଳର୍ମ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତଂ ଶରୀରଂ ସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ
କିଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ନାହମେତସୁଖଂ ଦୁଃଖଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି
ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତ ଉପସ୍ଥ ଆନନ୍ଦଂ ରତିଂ ପ୍ରଜାତିଂ କାଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେଦନ୍ୟତ୍ର ମେ
ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।

ନାହମେତମାନନ୍ଦଂ ନ ରତିଂ ନ ପ୍ରଜାତିଂ ପ୍ରାଜ୍ଞାସିଷମିତି ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତୌ
ପାଦାବିତ୍ୟାଂ କାଂଚନ ପ୍ରଜ୍ଞାପୟେତାମନ୍ୟତ୍ର ମେ ମନୋଽଭୂଦିତ୍ୟାହ ।

ନାହମେତାମିତ୍ୟାଂ ପ୍ରାଜ୍ଞସିଷମିତି ।

ନ ହି ପ୍ରଜ୍ଞାପେତା ଧୀଃ କାଚନ ସିଦ୍ଧ୍ୟନ୍ତୁ ପ୍ରଜ୍ଞାତବ୍ୟଂ ପ୍ରଜ୍ଞାୟେତ୍ ॥ ୭॥

ନ ବାଚଂ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ ବକ୍ତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତୁ ଗନ୍ଧଂ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ ଘ୍ରାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତୁ ରୂପଂ
ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ ରୂପବିଦ୍ୟାଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତୁ ଶବ୍ଦଂ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ ଶ୍ରୋତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତାନ୍ନରସଂ
ବିଜିଜ୍ଞାସୀତାନ୍ନରସସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତୁ କର୍ମ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ କର୍ତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତୁ
ସୁଖଦୁଃଖେ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ ସୁଖଦୁଃଖୟୋର୍ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ତାନନ୍ଦଂ ନ ରତିଂ ନ ପ୍ରଜାତିଂ
ବିଜିଜ୍ଞାସୀତାନନ୍ଦସ୍ୟ ରତେଃ ପ୍ରଜାତେର୍ବିଜ୍ଞାତାରଂ ବିଦ୍ୟାନ୍ନୈତ୍ୟାଂ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତୈତାରଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ ।
ନ ମନୋ ବିଜିଜ୍ଞାସୀତ ମନ୍ତ୍ରାରଂ ବିଦ୍ୟାତ୍ ।

ତା ବା ଏତା ଦଶୈବ ଭୂତମାତ୍ରା ଅଧିପ୍ରଜ୍ଞଂ ଦଶ ପ୍ରଜ୍ଞାମାତ୍ରା ଅଧିଭୂତଂ ଯୁଦ୍ଧି
ଭୂତମାତ୍ରା ନ ସୁଧର୍ମ ପ୍ରଜ୍ଞାମାତ୍ରାଃ ସୁଧର୍ମଦ୍ଵା ପ୍ରଜ୍ଞାମାତ୍ରା ନ ସୁଧର୍ମ ଭୂତମାତ୍ରାଃ ସୁଧଃ ।
ନ ହ୍ୟନ୍ୟତରତୋ ରୂପଂ କିଂଚନ ସିଦ୍ଧ୍ୟେତ୍ ।

ନୋ ଏତନ୍ନାନା , ତଦ୍ୟଥା ରଥସ୍ୟାରେଷୁ ନେମିରର୍ପିତୋ ନାଭାବରା ଅର୍ପିତା ଏବମେବୈତା
ଭୂତମାତ୍ରାଃ ପ୍ରଜ୍ଞାମାତ୍ରା ସ୍ଵର୍ପିତାଃ ପ୍ରଜ୍ଞାମାତ୍ରାଃ ପ୍ରାଣୋର୍ପିତା ସ ଏଷ
ପ୍ରାଣ ଏବ ପ୍ରଜ୍ଞାତ୍ଵାନନ୍ଦୋଽଜରୋଽମୃତ ।

ନ ସାଧୁନା କର୍ମଣା ଭୁୟାନ୍ନୋ ଏବାସାଧୁନା କନୀୟାନ୍ ।

ଏଷ ହ୍ୟେବୈନଂ ସାଧୁ କର୍ମ କାରୟତି ତଂ ଯମେଭ୍ୟୋ ଲୋକେଭ୍ୟୋ ଉନ୍ନିନୀଷତ ଏଷ ଉ
ଏବୈନମସାଧୁ କର୍ମ କାରୟତି ତଂ ଯମଧ୍ୟୋ ନିନୀଷତେ ।

ଏଷ ଲୋକପାଲ ଏଷ ଲୋକାଧିପତିରେଷ ସର୍ବେଶଃ ସ ମ ଆତ୍ମେତି
ବିଦ୍ୟାସ୍ତ ମ ଆତ୍ମେତି ବିଦ୍ୟାତ୍ ।। ୮।।

।। ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିତ୍ରାହ୍ନଶାରଣ୍ୟକୋପନିଷସ୍ମୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

।। ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।।

ଅଥ ଗାର୍ଗ୍ୟା ହ ବୈ ବାଲାକିରନୂତାନଃ ସଂସ୍ପଷ୍ଟ ଆସ ସୋଽବଦଦୁଶୀନରେଷୁ ସ
ବସନ୍ନସ୍ତେଷୁ କୁରୁପଞ୍ଚାଲେଷୁ କାଶୀବିଦେହେଷ୍ଠିତି ସ ହାଜାତଶତ୍ରୁଂ କାଶ୍ୟମେତ୍ୟୋବାତ ।
ବ୍ରହ୍ମ ତେ ବ୍ରବାଣୀତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁଃ ।
ସହସ୍ରଂ ଦଦୁସ୍ତ ଏତସ୍ୟାଂ ବାଚି ଜନକୋ ଜନକ ଇତି ବା ଉ ଜନା ଧାବନ୍ତୀତି ।। ୧।।

ଆଦିତ୍ୟେ ବୃହଜନ୍ତ୍ରମସ୍ୟନ୍ନଂ ବିଦ୍ୟୁତି ସତ୍ୟଂ ସ୍ତନୟିତ୍ୱୌ ଶବ୍ଦୋ ବାୟାବିନ୍ଦ୍ରୋ ବୈକୁଣ୍ଠ
ଆକାଶେ ପୂର୍ଣ୍ଣମଗ୍ନୌ ବିଷାସହିରିତ୍ୟୟୁ ତେଜ ଇତ୍ୟାଧିଦୈବତମଧ୍ୟାଧ୍ୟାତ୍ମମାଦର୍ଶେ
ପ୍ରତିରୂପଶ୍ଚାୟାୟଂ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରତିଶୁକ୍ଳାୟାମସ୍ତୁରିତି ଶବ୍ଦେ ମୃତ୍ୟୁଃ ସ୍ୱପ୍ନେ ଯମଃ
ଶରୀରେ ପ୍ରଜାପତିର୍ଦକ୍ଷିଣେଽକ୍ଷିଣି ବାଚଃ ସର୍ବେଽକ୍ଷିଣି ସତ୍ୟସ୍ୟ ।। ୨।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଆଦିତ୍ୟେ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି
ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍-ସଂବାଦୟିଷ୍ଠା ।
ବୃହନ୍-ପାଣ୍ଡୁରବାସା ଅତିଷ୍ଠାଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମୂର୍ଧେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ
ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେଽତିଷ୍ଠାଃ ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ମୂର୍ଧା ଭବତି ।। ୩।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଚନ୍ଦ୍ରମସି ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍-ସଂବାଦୟିଷ୍ଠାଃ ସୋମୋ ରାଜାଽନୃସ୍ୟାତ୍ମେତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ମେବମୁପାସ୍ତେଽନୃସ୍ୟାତ୍ମା ଭବତି ।। ୪।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ବିଦ୍ୟାତି ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାତାଜାତଶତୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟାସ୍ତେଜସ ଆତ୍ରେତି
ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ତେଜସ ଆତ୍ମା ଭବତି ।। ୫।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ସ୍ତନୟିତ୍ୱୌ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାତାଜାତଶତୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟାଃ ଶବ୍ଦସ୍ୟାତ୍ରେତି
ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ଶବ୍ଦସ୍ୟାତ୍ମା ଭବତି ।। ୬।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଆକାଶେ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟାଃ ପୂର୍ଣ୍ଣମପ୍ରବର୍ତ୍ତି ବ୍ରହ୍ମେତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣତେ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିଃ ।
ନୋ ଏବ ସ୍ବୟଂ ନାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ପୁରା କାଲାତ୍-ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ ।। ୭।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ବାୟୌ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୈକୁଣ୍ଠୋଽପରାଜିତା
ସେନେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ।
ଜିଷ୍ଣୁର୍ହ ବାପରାଜୟିଷ୍ଠୁରନ୍ୟତସ୍ତ୍ୟଜାୟା ଭବତି ।। ୮।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷୋଽଗ୍ନୌ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ବିଷ୍ଣାସହିରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ
ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ବିଷ୍ଣାସହିର୍ହୈବାନ୍ଦେଷ ଭବତି ।। ୯।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷୋଽସ୍ତୁ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ନାମ୍ନ ଆତ୍ରେତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ନାମ୍ନ ଆତ୍ମା
ଭବତୀତ୍ୟଧିଦୈବତମଥାଧ୍ୟାତ୍ମନ୍ ।। ୧୦।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଆଦର୍ଶେ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟାଃ ପ୍ରତିରୂପ ଇତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ପ୍ରତିରୂପୋ ହୈବାସ୍ୟ ପ୍ରଜାୟାମାଜାୟତେ ନାପ୍ରତିରୂପଃ ।। ୧୧।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ପ୍ରତିଶୁକ୍ରାୟାଂ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ଦ୍ଵିତୀୟୋଽନପଗ ଇତି ବା
ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ବିନ୍ଦତେ ଦ୍ଵିତୀୟାଦ୍ଵିତୀୟବାନ୍ଭବତି ।। ୧୨।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଶବ୍ଦଃ ପୁରୁଷମନ୍ୱେତି ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ଅସୁରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ନୋ ଏବ ସ୍ଵୟଂ ନାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ପୁରା କାଲାହଂମୋହମେତି ।। ୧୩।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଛାୟାପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ
ହୋବାତାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ମୃତ୍ୟୁରିତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ନୋ ଏବ ସ୍ଵୟଂ ନାସ୍ୟ ପ୍ରଜା ପୁରା କାଲାତ୍-ପ୍ରମୀୟତେ ।। ୧୪।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ଶାରୀରଃ ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାତାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟାଃ ପ୍ରଜାପତିରିତି
ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ପ୍ରଜାୟତେ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିଃ ।। ୧୫।।

ସ ହୋବାତ ବାଲାକିର୍ଯ୍ୟ ଏବୈଷ ପ୍ରାଜ୍ଞ ଆତ୍ମା ଯେନୈତତ୍-ପୁରୁଷଃସୁପ୍ତଃ
ସ୍ଵପ୍ନୟା ଚରତି ତମେବାହମୁପାସ ଇତି ତଂ ହୋବାତାଜାତଶତ୍ରୁର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା
ୟମୋ ରାଜେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯୋ ହୈତମେବମୁପାସ୍ତେ ସର୍ବଂ ହାସ୍ତା ଇଦଂ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ୍ୟାୟ ଯମ୍ୟତେ ।। ୧୬।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିୟ୍ ଏବୈଷ ଦକ୍ଷିଣୋଽକ୍ଷନ୍ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ
ଇତି ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତୂର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟା ନାମ୍ନ
ଆତ୍ମାଂଶ୍ମରାତ୍ମା ଜ୍ୟୋତିଷ ଆତ୍ମେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ମେ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତ ଏତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମାତ୍ମା ଭବତି ।। ୧୭।।

ସ ହୋବାଚ ବାଲାକିୟ୍ ଏବୈଷ ସର୍ବୋଽକ୍ଷନ୍ପୁରୁଷସ୍ତମେବାହମୁପାସ ଇତି
ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତୂର୍ମା ମୈତସ୍ମିନ୍ସଂବାଦୟିଷ୍ୟାଃ ସତ୍ୟସ୍ୟାତ୍ମା
ବିଦ୍ୟୁତ ଆତ୍ମା ତେଜସ ଆତ୍ମେତି ବା ଅହମେତମୁପାସ ଇତି ସ ଯ୍ମେ
ହୈତମେବମୁପାସ୍ତ ଏତେଷାଂ ସର୍ବେଷାମାତ୍ମା ଭବତୀତି ।। ୧୮।।

ତତ ଉ ହ ବାଲାକିୟୁଷ୍ମୀମାସ ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତୂଃ ।
ଏତାବନ୍ନୁ ବାଲାକାମା ଇ ଇତ୍ୟେତାବଜୀତି ହୋବାଚ ବାଲାକିୟଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତୂର୍ମୁଷା ବୈ କିଲ ମା ସମବାଦୟିଷ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମ ତେ ବ୍ରବାଣୀତି ।
ସ ହୋବାଚ ।

ଯ୍ମେ ବୈ ବାଲାକ ଏତେଷାଂ ପୁରୁଷାଣାଂ କର୍ତା ଯୁସ୍ୟ ବୈତହ୍ନର୍ମ ସ ବୈ
ବେଦିତବ୍ୟ ଇତି ତତ ଉ ହ ବାଲାକିଃ ସମିପ୍ତାଣି ପ୍ରତିଚକ୍ରମ ଉପାୟାନୀତି ତଂ
ହୋବାଚାଜାତଶତୂଃ ପ୍ରତିଲୋମରୂପମେବ ତସ୍ୟାଦ୍ୟତ୍ଷତ୍ରିୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣମୁପନୟେତ୍ ।
ଏହି ବ୍ୟେବ ଦ୍ଵା ଜ୍ଞପୟିଷ୍ୟାମୀତି ତଂ ହ ପାଶାବଭିପଦ୍ୟ ପ୍ରବବ୍ରାଜ ତୌ
ହ ସୁପ୍ତଂ ପୁରୁଷମାଜଗ୍ନୁତୁପ୍ତଂ ହାଜାତଶତୂରାମନ୍ତୟାଂତକ୍ରେ ।
ବୃହନ୍ପାଣ୍ଡୁରବାସଃ ସୋମ ରାଜନ୍ନିତି ।
ସ ଉ ହ ତୁଷ୍ଟୀମେବ ଶିଶ୍ୟେ ।

ତତ ଉ ହୈନଂ ଯୁଷ୍ଟୟାବିତିକ୍ଷେପ ସ ତତ ଏବ ସମୁତ୍ଥୌ ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତୂଃ ।
କୈଷ ଏତଦ୍ଵାଲୋକେ ପୁରୁଷୋଽଶୟିଷ୍ଠ କୈତଦଭୁକ୍ତ ଏତଦାଗାଦିତି ।
ତତ ଉ ହ ବାଲାକିର୍ନ ବିଜଜ୍ଞେ ତଂ ହୋବାଚାଜାତଶତୂର୍ଯୁତ୍ତୈଷ ଏତଦ୍ଵାଲୋକେ
ପୁରୁଷୋଽଶୟିଷ୍ଠ ଯୁତ୍ତୈତଦଭୁଦ୍ୟତ ଏତଦାଗାଦିତି ।

ହିତା ନାମ ହୃଦୟସ୍ୟ ନାତ୍ୟୋ ହୃଦୟାତ୍-ପୁରୀତତମଭିପ୍ରତନ୍ନୁତି ତଦ୍ୟଥା ସହସ୍ରଧା
କେଶୋ ବିପାତିତସ୍ତ୍ରାବଦଶ୍ୟଃ ପିଙ୍ଗଲସ୍ୟାଶିମ୍ନା ତିଷ୍ଠନ୍ତି ।
ଶୁକ୍ଳସ୍ୟ କୃଷ୍ଣସ୍ୟ ପୀତସ୍ୟ ଲୋହିତସ୍ୟେତି ତାସୁ ତଦା ଭବତି ।
ୟଦା ସୁପ୍ତଃ ସୁପ୍ତ ନ କଂଚନ ପଶ୍ୟତ୍ୟଥାସ୍ମିନ୍-ପ୍ରାଣ ଏବୈକଧା ଭବତି ତଦୈନଂ
ବାକ୍ସର୍ବେନାମଭିଃ ସହାପ୍ୟେତି ତକ୍ଷୁଃ ସର୍ବେ ରୂପୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ସର୍ବେଃ
ଶବ୍ଦୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ମନଃ ସର୍ବୈର୍ଧ୍ୟାନୈଃ ସହାପ୍ୟେତି ସ ଯଦା ପ୍ରତିରୁଧ୍ୟତେ
ୟଥାଃଶ୍ରେର୍ଜ୍ଜ୍ବଲତଃ ସର୍ବା ଦିଶୋ ବିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗା ବିପ୍ରତିଷ୍ଠେରନ୍ନୈବମେବୈତସ୍ଥାଦାତ୍ମନଃ ପ୍ରାଣା
ୟଥାୟତନଂ ବିପ୍ରତିଷ୍ଠନ୍ତେ ପ୍ରାଣେଭ୍ୟୋ ଦେବା ଦେବେଭ୍ୟୋ ଲୋକାଃ ॥ ୧୯॥

ତଦ୍ୟଥା କ୍ଷୁରଃ କ୍ଷୁରଧ୍ୟାନେଃବହିତଃ ସ୍ୟାତ୍ ।
ବିଶ୍ଵଂଭରୋ ବା ବିଶ୍ଵଂଭରକୁଲାର୍ଯ୍ୟ ଏବମେବୈଷ ପ୍ରଜ୍ଞ ଆତ୍ମେଦଂଶରୀରମାତ୍ମାନମନୁପ୍ରବିଷ୍ଠ
ଆଲୋମଭ୍ୟ ଆନଶେଭ୍ୟଃ ।
ତମେତମାତ୍ମାମେନତ ମାତ୍ମନୋଃନ୍ଦ୍ରବସ୍ୟନ୍ତି ଯଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠିନଂ ସ୍ଵାଃ ।
ତଦ୍ୟଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠି ସ୍ଵର୍ଭୁଜ୍ଜ୍ବତେ ଯଥା ବା ସ୍ଵାଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠିନଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେବମେବୈଷ
ପ୍ରାଜ୍ଞାତ୍ୱୈତୈରାତ୍ମଭିର୍ଭୁଜ୍ଜ୍ବତେ ।
ଏବଂ ବୈ ତମାତ୍ମାନମେତ ଆତ୍ମାନୋ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ।
ସ ଯାବନ୍ନ ବା ଇନ୍ଦ୍ର ଏତମାତ୍ମାନଂ ନ ବିଜଞ୍ଜେ ତାବଦେନମସୁରା ଅଭିବଭୁରୁଃ ।
ସ ଯଦା ବିଜଞ୍ଜେଽଥ ହତ୍ଵାଃସୁରାନୁଜିତ୍ୟ ସର୍ବେଷାଂ ଦେବାନାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ୍ୟଂ
ସ୍ଵାରାଜ୍ୟମାପିପତ୍ୟଂ ପରୀୟାୟ ତଥୋ ଏବୈବଂ ବିଦ୍ଵାନ୍-ସର୍ବାନ୍-ପାପୁନୋଃପହତ୍ୟ
ସର୍ବେଷାଂ ଭୂତାନାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ୍ୟଂ ସ୍ଵାରାଜ୍ୟମାପିପତ୍ୟଂ ପର୍ଯ୍ୟେତି
ୟ ଏବଂ ବେଦ ଯ ଏବଂ ବେଦ ॥ ୨୦॥

॥ ଇତି ଋଗ୍-ବେଦାନ୍ତର୍ଗତକୌଷୀତକିତ୍ରାହ୍ନୋପନିଷତ୍ସୁତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଓଁ ଋତଂ ବଦିଷ୍ୟାମି । ସତ୍ୟଂ ବଦିଷ୍ୟାମି ।

ବାତ୍-ମେ ମନସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ମନୋ ମେ ବାତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତମାବିରାବିର୍ମୟୋଽଭୂର୍ବେଦସା

ମହାର୍ଣ୍ଣାଋତଂ ମା ମା ହିଂସୀରନେନାଘୀତେନାହୋରାତ୍ରାହ୍ନଂବସାମ୍ୟଗ୍ନୁ

ଇଳା ନମ ଇଳା ନମ ଋଷିଭ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରକୃତ୍-ଦ୍ୟୋ ମନ୍ତ୍ରପତିଭ୍ୟୋ ନମୋଽସ୍ତୁ

ଦେବେଭ୍ୟଃ ଶିବା ନଃ ଶଂତମା ଭବ ସୁମୂଳିକା ସରସ୍ୱତି ମା ତେ ବ୍ୟୋମ ସଂଦୃଶି ।

ଅଦବ୍ୟଂ ମନ ଇଷିରଂ ଚକ୍ଷୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିଷାଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ ଦୀକ୍ଷେ ମା ମା ହିଂସୀଃ ।।

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।।

।। ଇତି କୌଷୀତକିତ୍ରାହ୍ନଶୋପନିଷତ୍ପରାପ୍ତା ।।

